

Arvoisat kutsuvieraat!

Hyvät Viitakodin ystävät ja yhteistyökumppanit!

3. päivänä joulukuuta 1962 ensimmäiset asukkaat saapuivat Viitakotiin. Tästä ajankohdasta alkoi talon varsinainen toiminta.

Sitä ennen 1950-luvulla Jyväskylän kaupungissa vallinnut vanhusten heikko asuntotilanne nousi Jyväskylän Sosiaalidemokraattisessa Naisyhdistyksessä keskustelun aiheeksi ja yhdistys halusi toimia ripeästi asian parantamiseksi. Se päätti perustaa 50-vuotisjuhlakokouksessaan keväällä 1956 vanhainkodin kannatusyhdistyksen, jonka nimeksi tuli Jyväskylän Vanhusten Huolto ry. Päämääränä oli hankkia turvaa vähävaraisille vanhuksille ja tavoitteena oli rakentaa ja vuokrata koteja, joissa vanhuksat saavat huollon ja asunnon. Yhdistyksen nimi muutettiin vuonna 2006 Viitakodit ry:ksi.

Alkuvuosina keskityttiin varainkeruuseen. Esim. kaupunginjohtajan virkatalon puutarhassa järjestetty puutarhajuhla toi hyvän tuoton ja se sai laajaa huomiota. Jyväskylän kaupunki suhtautuikin asiaan myönteisesti, koska kaupungin johdossa arvioitiin, ettei sillä muiden rakennustehtäviensä vuoksi ollut mahdollisuutta ryhtyä rakentamaan kunnallista vanhainkotiä. Niinpä kaupunginvaltuusto päätti v. 1960 lahjoittaa tontin ja myöntää lainan rakennuskustannuksia varten yksityisen vanhainkodin rakentamiseksi.

Raha-automaattiyhdistyksen ohjelmassa vanhusten huollon tukeminen oli ensimmäistä kertaa mukana v. 1961. Jyväskylän Vanhusten Huolto ry oli yhdessä Oulun ja Tampereen vastaavien hankkeiden kanssa ensimmäisiä, jotka saivat Raha-automaattiyhdistyksen avustusta vanhainkotien rakentamiseen. Lainaa myönsivät myös PYP alkurahoitukseen, Turva, silloinen Nisulan Osuuskassa ja Kansaneläkelaitos. Kaupunginarkkitehti Olavi Kivimaan laatimien piirustusten ja B. Lindbergin Rakennustoimisto Oy:n urakoima vanhainkoti valmistui 3. joulukuuta 1962.

Ensimmäisen toimintavuoden aikana talossa asui 42 asukasta. He osallistuivat osittain vapaaehtoistöihin, esim. miehet saunanlämmitykseen ja talonmiehen tehtäviin ja naiset pieniin talousaskareisiin. Henkilökunnan muodostivat johtaja, emäntä, kaksi keittiöpulaista ja kaksi osastoapulaista. Asukkaiden ikääntyessä ja kunnan heikentyessä henkilökuntaa vähitellen lisättiin, ensimmäinen yöhoitaja palkattiin v. 1965 ja apuhoitaja v. 1970. Talonmiehen työt siirtyivät Isännöitsijätoimistolle ja saunaan hankittiin sähkökiuas.

Viitakodin asuntolarakennus valmistui elokuussa 1972. Se toimi vuokratulo - periaatteella ja asukkaat olivat muuttaessaan omatoimisia. Vuoden 1972 joulukuussa näissä kahdessa talossa asui yhteensä 99 asukasta.

Viitakodin toimintakustannuksiin yhdistys anoi vuosittain avustuksia Jyväskylän kaupungilta. VALTAVA-uudistus 1984 toi asiaan muutoksen. Se antoi kunnille mahdollisuuden hoitaa palvelutuotantonsa itse tai ostaa palvelut muilta tuottajilta, jotka tuolloin olivat suurimmaksi osaksi järjestöjä. Viitakoti neuvotteli vuoden 1984 alusta alkaen Jyväskylän kaupungin kanssa vuosittain ostopalvelusopimuksen, jonka perusteella kaupunki maksoi ylläpitokuluina sovitun summan hoitopaikkaa kohden kuukaudessa. Ensimmäinen vuosi tosin tuotti pettymyksen, koska kaupungin maksama avustus pieneni ja yhdistys kirjasi huomattavan tappion.

Viitakodin täydennysosa, päiväkeskus valmistui v. 1989. Se mahdollisti palvelujen tarjoamisen myös talon ulkopuolisille.

Jo 1970-luvulla vanhustenhuollon palvelujärjestelmä kehittyi, syntyi uusia innovaatioita esim. kotipalvelu toimintakyvyn mukaan, palveluasuminen, kotihoiton tukijärjestelmä ja laitoshoidon määrittelemisen sekä avo- että laitospalveluksi. Yhdistyksen johtokunta päättikin v. 1972 luopua vanhainkoti - nimityksestä ja ottaa

käyttöön Viitakoti – nimen. Vuoden 1985 joulukuussa Sosiaalhallituksen kirjeeseen vedoten perinteisestä vanhainkodista päätettiin siirtyä toimimaan palveluasumista tarjoavaksi vanhusten yhteisöksi.

1990-luvulle tultaessa Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton keskeinen painopiste oli kotipalvelun kehittäminen. Viitakoti pääsi liiton kautta osalliseksi Raha-automaattiyhdistyksen avustuksesta, jonka turvin solmittiin Jyväskylän kaupungin kanssa ostopalvelusopimus kotipalvelun järjestämisestä 1.8.1989 alkaen.

Yhdistys palkkasi neljä kotiavustajaa. Alkuun he vastasivat pääasiassa eläkeläisten asuntojen siivouksesta. Vuonna 2003 toimenkuva muuttui. Yhdistys tuotti nyt tehostettua kotihoitoa ainoastaan Viitakodin asuntolan asukkaille. Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen lakattua v. 2005 alusta kotipalvelu siirtyi Jyväskylän kaupungin tuottamaksi. Yhdistyksen tytäryhtiö Viitahoiva Oy käynnisti kotipalveluliiketoiminnan uudelleen 1.8.2014. Viitakodin asuntolan asukkaat voivat ostaa kotona asumisen palvelusetelillä tarvitsemansa palvelut Viitahoiva Oy:ltä.

1980-1990 lukujen taitteessa käynnistyi laaja keskustelu dementoituneiden ja muuten huonokuntoisten vanhusten hoidosta. Yhdistys osallistui Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry:n kolmivuotiseen projektiin, jonka tavoitteena oli kehittää vanhainkotien ja avohuollon toimintaympäristöjä vastaamaan dementoituneiden vanhusten tarpeita. Henkilökunnalle välitettiin tietoa dementiaasta ja lisättiin valmiuksia kohdata dementoitunut vanhus. Päiväkeskukseen perustettiin 1990 ns. MUISTI-ryhmä. Noin kahdeksan hengen ryhmän oli tarkoitus toimia viitenä päivänä viikossa Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen ja Jyväskylän kaupungin ostopalvelusopimuksen turvin. Villa Verantana toimiva päiväkeskus tuki dementoituneiden vanhusten kotona asumista ja tarjosi tukea myös omaisille.

Jyväskylän kaupunki irtisanoi sopimuksen 1.1.2017 alkaen. Yhdistyksen omistama tytäryhtiö Viitahoiva Oy on jatkanut toimintaa siitä alkaen pienimuotoisemmin omakustannusperiaatteella.

Jyväskylän kaupungin dementiahoidon suunnitelmaan vuosille 1992-2010 kirjattiin Viitakodin peruskorjaus, joka mahdollisti Viitakodin kehittämisen osaksi Jyväskylän dementia palvelujen kokonaisuutta. Tavoitteeksi asetettiin Viitakodin muuttaminen dementoituneiden vanhusten kodiksi. Peruskorjaus valmistui 30. kesäkuuta 1996. Saneerauksen jälkeen Viitakoti toimii tehostetun palveluasumisen yksikkönä. Hoitoa kehitettiin myös osallistumalla Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry:n projekteihin.

Jyväskylän kaupungin kilpailutettua tehostetun palveluasumisen allekirjoitettiin vuoden 2014 toukokuussa puitesopimukset kaupungin kanssa. Sopimuksen laatu kriteerit edellyttivät asuntojen saneeraamista. Tämän vuoksi Viitakotiin tehtiin peruskorjaus, joka valmistui 23.12.2016. Vät Sen jälkeen näissä taloissa asuu yhteensä noin 70 asukasta.

Vuoden 2016 aikana valmisteltiin Viitakodit ry:n ja Viitahoiva Oy:n välistä liiketoimintakauppaa. Liiketoimintakaupassa koko Viitakodit ry:n hoivapalveluliiketoiminta siirtyi Viitakodit ry:n 100% omistamalle tytäryhtiölle, Viitahoiva Oy:lle 1.1.2017 alkaen. Näin toteutettiin ARA: suositus kiinteistöjen ja liiketoiminnan erottamisesta.

Perinteisestä vanhainkodista on kuudenkymmenen vuoden aikana kehittynyt monipuolisia palveluja ikäihmisille tuottava hyvinvointikeskus ja keskikokoinen yhteiskunnallinen yritys. Alkuvuosikymmenien aikana Raha-automaattiyhdistyksen tuki rakennuskustannuksiin, henkilöstön koulutukseen ja toiminnan kehittämiseen oli huomattava. Valtio tuli mukaan huonokuntoisille vanhuksille tarkoitettujen asuntojen kustannuksiin 1990-luvulla, kun Valtion asuntorahasto, nykyinen ARA perustettiin. Kuluneiden vuosikymmenien aikana on toteutettu yhteensä kuusi mittavaa rakennusprojektia.

Tavoitteena on aina ollut asukkaiden viihtyminen, toimintakyvyn ja arjen askareiden tukeminen, hyvä hoito ja turvallinen asuminen. Vapaaehtois- ja lähimmäistyö ovat alusta alkaen olleet iso osa toimintaa. Lukemattomat tahot ovat tuoneet tukea ja virkistystä asukkaille.

Henkilöstön koulutusta ja toiminnan kehittämistä on viime vuosina toteutettu yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Vuosikymmenet ovat osoittaneet, että järjestöpohjainen, yksityinen, voittoa tavoittelematon toimija voi olla joustava, yhteistyökykyinen, uudistuva ja uutta luova.

Tyhjästä aloitettiin. Alussa oli unelma. Yhdistyksen perustajajäsen Helka Rantanen kirjoitti ompeluseuran nurkkapäiväkirjaan marraskuussa 1958, että 'kaukanakin oleva päämäärä tullaan tavoittamaan sitkeän uurastuksen ja lujan yhteishengen aikaansaamana.'

Paljon kiitoksia näistä vuosista.